

عنوان مقاله: سیر تحول عملکرد فضایی بناهای مسکونی شهر تبریز در دهه های اخیر با رویکرد پایداری

ساناز منافلویان^{1*}، هانیه زرگردقیق²

- 1- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز/ تبریز.
ولیعصر. فلکه مصدق. کوچه بنفشه. پلاک 3، طبقه 8. Manafi.sanaz87@yahoo.com
- 2- کارشناسی ارشد معماری دانشگاه علم و صنعت تهران/مدرس دانشگاه سماء تبریز و
دانشگاه پیام نور تبریز/ تبریز، ولیعصر، کوی باباطاهر، 6 متری دوم، پلاک 11، طبقه
دوم.

Haniehzargar@yahoo.com

چکیده

جهان حاضر با ویژگی عمده افزایش شدید جمعیت و روند شتابان شهرنشینی هر روزه با مشکلات مختلفی روبرو می شود، یکی از اساسی ترین مسائل آن، نیاز به مسکنی منطبق با نیازهای عملکردی و آسایشی انسان است. در چندین دهه ی اخیر روند تغییرات خانه به مسکن بر اساس ویژگی های ظاهری و فرمی (ریخت شناسی) بنا و چگونگی تبدیل خانه با هویت ایرانی به مسکن بی هویت معاصر توجه محققان را به خود جلب کرده است. همچنین بررسی جوامع سنتی و امروزی نشانگر منطبق نبودن عملکرد فضاهای مسکن معاصر با فرهنگ و معماری ایرانی، تخریب و نابودی هویت و ساختار خانه های تاریخی، عدم ایجاد حس تعلق مکان در مجتمع های زیستی جدید و عدم رعایت شرایط محیطی در روند شکل گیری آنها بوده و این مسئله باعث بروز مشکلات بسیاری برای ساکنین گردیده است. این در حالی است که در جوامع سنتی با رعایت اصول بومی و اقلیمی در ساخت و ایجاد ساختار درست عملکردی، خانه هایی سازگار با محیط خلق شده که با حداقل نیاز به انرژی، شرایط آسایش انسان را فراهم می کردند. امروزه حفظ منابع انرژی و هم زیستی با شرایط طبیعی و اقلیمی مبدل به یکی از مهمترین تدابیر در معماری و شهرسازی شده و طراحان را ملزم به رعایت اصول و قواعد خاصی در زمینه ساخت و ساز می کند. لذا در نظر گرفتن مقوله توسعه پایدار در مسکن و سکونتگاه های انسانی از یک سو و توجه به جنبه های مهم عملکردی فضاها از سوی دیگر ضروری به نظر می رسد. این مقاله با روش توصیفی، تاریخی، تحلیلی و مطالعه کتابخانه ای و به منظور شناخت و جمع آوری اطلاعات در پیرامون روند تغییرات خانه و بررسی شاخص های مهم عملکردی مسکن شهری در فضاهای مسکونی تبریز در چندین دهه ی اخیر با توجه به اصول پایداری موجود در عملکردهای فضایی آن انجام یافته است.

واژه های کلیدی: خانه، مسکن، عوامل کالبدی، عملکرد فضا، توسعه پایدار، تبریز.

1- مقدمه:

با توجه به تحولات صورت گرفته در دهه های اخیر، خانه های قدیمی که معماری بومی هر شهر تلقی می شود به شدت در معرض تخریب و نابودی قرار دارند این در حالی است که بخش عمده بافت شهرهای تاریخی ایران را تشکیل می دهند. بررسی ها نشان می دهد تاکنون مطالعات چندانی در مورد این خانه ها صورت نگرفته است و شناخت جامعی نسبت به آنها وجود ندارد در صورتی که تدبیر در آنها بر